

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИВЧЕННІ ПИТАНЬ
ЩОДО ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ТУРИЗМІ**

Щербак Л. В.

Предметом дослідження є формування інформаційного забезпечення під час вивчення дисципліни «Інноваційний менеджмент у туризмі».

Метою статті є визначити інформаційне забезпечення освітнього процесу під час вивчення інноваційного менеджменту в туризмі майбутніми педагогами професійного навчання.

Завданням дослідження – дослідити сучасний стан, тенденції та проблеми розвитку інноваційних технологій в галузі туризму та готельно-ресторанній справі, на основі цього було розроблено навчально-методичне забезпечення для студентів спеціальності «Професійна освіта. Туризм та готельно-ресторанна справа».

Методи дослідження. У процесі дослідження були застосовані такі загальні та конкретні наукові методи дослідження: системний підхід, методи логічного узагальнення та порівняння, наукової абстракції, методи синтезу, логічного узагальнення та аналогій.

Методологічну базу дослідження склали наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених та провідних фахівців, аналітичні матеріали з проблеми дослідження.

Результати роботи. Здійснено аналіз професійної підготовки фахівців професійної освіти за спеціалізацією туризм та готельно-ресторанна справа, розширено навчально-методичне забезпечення підготовки фахівця даного напрямку. Розроблено початковий курс «Інноваційний менеджмент в туризмі» на основі застосування нових інформаційних технологій.

Визначено, що інформаційне забезпечення слід розуміти як цілеспрямовано дібрану й систематизовану сукупність інформації, яка необхідна для здійснення освітнього процесу, та комплекс відповідних інформаційних ресурсів, джерел й технологій, що забезпечують здійснення інформаційних процесів на всіх етапах вивчення управління якістю продукції та послуг у готельно-ресторанному господарстві.

Галузь застосування результатів. Отримані результати дослідження можуть бути використані навчальними відділами ЗВО України для розширення освітньо-професійних програм, навчальних комплексів, навчальних планів та робочих програм.

Висновки. Визначено, що дисципліна «Інноваційні технології в туризмі» означає управління нововведеннями. Підсумовуючи погляди науковців на інноваційні процеси в туризмі, можна стверджувати, що успіх функціонування підприємства сфери туризму багато в чому залежить від інноваційного менеджменту. Практичне застосування інновацій в туристичній сфері дозволить не тільки підвищити рівень конкурентоспроможності підприємства, але й оцінити доцільність впровадження нових видів послуг. Практика показує, що найбільш прийнятним варіантом, на сучасному етапі, є використання інформаційних технологій.

Запровадження інноваційних технологій у сферу туризму є одним з головних факторів успіху для підприємств цієї сфери, який здійснюється, як правило, на вищому рівні керівництва туристичним підприємством, головною метою якого має бути визначення основних напрямів науково-технічної і виробничої діяльності підприємства. Інноваційні технології управління зумовлюють створення необхідних умов для сталого розвитку підприємств сфери туризму, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможності туристичних послуг на рівні міжнародних стандартів. Тому розроблення запровадження та управління.

Ключові слова: інноваційні технології, професійна освіта, методологія, інформаційне забезпечення, компетентність.

**INFORMATION PROCESSING IN THE EDUCATIONAL PROCESS WHEN STUDYING ISSUES
REGARDING INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN TOURISM**

Scherbak Lyudmyla

The subject of the study is the formation of information support during the study of the discipline «Innovative Management in Tourism».

The purpose of the article is to determine the information support of the educational process during the study of innovative management in tourism by future teachers of professional training.

The task of the research is to investigate the current state, trends and problems of the development of innovative technologies in the field of tourism and the hotel and restaurant business, on the basis of which educational and methodological support was developed for students of the specialty «Professional education. Tourism and hotel and restaurant business».

Research methods. The following general and specific scientific methods of research were used in the research process: systematic approach, methods of logical generalization and comparison, scientific abstraction, methods of synthesis, logical generalization, and analogies.

The methodological basis of the research was made up of the scientific works of domestic and foreign scientists and leading specialists, analytical materials on the research problem.

Work results. An analysis of the professional training of vocational education specialists specializing in tourism and hotel and restaurant business was carried out, and educational and methodological support for the training of specialists in this area was expanded. The introductory course «Innovative management in tourism» was developed based on the application of new information technologies. It was determined that information support should be understood as a purposefully selected and systematized set of information that is necessary for the implementation of the educational process, and a complex of relevant information resources, sources and technologies that ensure the implementation of information processes at all stages of studying the management of the quality of products and services in the hotel and restaurant industry economy.

Field of application of results. The obtained research results can be used by educational departments of higher education institutions of Ukraine to expand educational and professional programs, educational complexes, curricula and work programs.

Conclusions. It was determined that the discipline «Innovative technologies in tourism» means innovation management. Summarizing the views of scientists on innovative processes in tourism, it can be stated that the success of the operation of the enterprise in the field of tourism largely depends on innovative management. The practical application of innovations in the tourism sector will not only increase the level of competitiveness of the enterprise, but also assess the feasibility of introducing new types of services. Practice shows that the most acceptable option, at the current stage, is the use of information technologies.

The introduction of innovative technologies in the field of tourism is one of the main factors of success for enterprises in this field, which is carried out, as a rule, at the highest level of management of the tourism enterprise, the main goal of which should be to determine the main directions of scientific, technical and production activities of the enterprise. Innovative management technologies cause the creation of the necessary conditions for the sustainable development of enterprises in the field of tourism, aimed at ensuring the competitiveness of tourist services at the level of international standards. Therefore, the development of implementation and management.

Keywords: innovative technologies, professional education, methodology, information support, competence.

JEL Classification: I29, O15, O32

Постановка проблеми. Актуальність представленого дослідження зумовлена тим, що, незважаючи на активне обговорення проблеми розширення практичних умінь і навичок у студентів спеціальності «Професійна освіта. Туризм та готельно-ресторанна справа» у вітчизняній і зарубіжній літературі, рівень їх розвитку потребує деталізації у визначенні їх детермінант. Сучасні випускники вузів швидко стають непотрібними, оскільки отриманий за роки навчання у вузі набір навичок (hard skills) швидко застаріває, мобільність студента характеризується показником низького рівня, а «soft skills» не розвинені на належному рівні, і, отже, випускники стають некомпетентними і неконкурентоспроможними на ринку праці. Інформаційне забезпечення інноваційних технологій у туризмі та готельно-ресторанному господарстві у фаховій підготовці майбутніх педагогів професійного навчання – це складна і доки не структурована функція, яка не може реалізовуватися через спрощені підходи – підключенням до інтернет чи збільшенням кількості комп'ютерної техніки. У центрі уваги має бути насамперед інформація, попередньо підготовлена шляхом відбору, систематизації, цільового спрямування, набуття відповідних форм тощо.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Дослідженню інноваційного менеджменту та інноваційних процесів в різних сферах економіки присвячена велика кількість наукових робіт. На сучасному етапі вдосконаленню інноваційної діяльності та вирішенню зазначених проблем у сфері менеджменту спрямовані дослідження вітчизняних вчених Р. Брика [1], К. Гораш [3] та багато інших. Проблематиці інноваційного менеджменту та управлінню нововведеннями в туристичній сфері присвячено роботи наступних науковців: О. Гарбера [2], С. Мельниченко [4], В. Чернікової [5] та інших. Але вивчення наукових праць з проблематики розвитку туризму підтверджують, що питання інформаційного забезпечення з дисципліни «Інноваційні технології в туризмі» для студентів спеціальності «Професійна освіта. Туризм та готельно-ресторанна справа» є недостатнім. Тому висвітлення питань інноваційних технологій в туристичній сфері є сучасними реаліями в Україні, що дозволить студентам розширити свої компетентності.

Мета статті є визначити інформаційне забезпечення освітнього процесу під час вивчення інноваційних технологій в туризмі та готельно-ресторанній справі майбутніми педагогами професійного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Інформаційні потреби майбутніх педагогів професійного навчання в процесі вивчення основних засад інноваційних технологій у туризмі та готельно-ресторанному господарстві означено як наявність відібраної та систематизованої інформації про предмет і об'єкт дослідження; можливість використання наявних інформаційних ресурсів та створення нових для акумулювання інформації в процесі фахової підготовки; застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і засобів мережі Інтернет для здійснення інформаційних процесів; доступ до світового інформаційного простору в галузі туризму та готельно-ресторанного господарства.

У процесі фахової підготовки майбутні педагоги професійного навчання стикаються з величезним обсягом різноманітної інформації з проблем інноваційного менеджменту у туризмі та готельному господарстві, тому під час організації освітнього процесу доцільно готувати їх до роботи з інформацією, інформаційними ресурсами та методами і технологіями здійснення інформаційних процесів.

Найважливіший елемент навчальної діяльності студентів є педагогічна взаємодія, яка дає змогу використовувати сучасні інформаційні технології, зокрема дистанційне навчання. Обсяг навчального матеріалу

дисципліни «Інноваційні технології в туризмі» достатньо складно засвоїти в рамках виділеного та їх вивчення часу, користуючись при цьому лише традиційними засобами та методами навчання. Оскільки ця дисципліна містить два змістових модулі, наповнення яких є особливо важливим у ході формування предметно-методологічних і техніко-технологічних компетентностей майбутніх педагогів професійного навчання, ми пропонуємо вирішити дану проблему шляхом інформаційного забезпечення дистанційного навчання студентів через використання електронних курсів за допомогою Google Classroom <https://classroom.google.com/c/NTcwNDU0NDkyNzIx> (рис. 1) та застосування інноваційно-інформаційних методик.

Запропоновані інформаційно-навчальні середовища Google Classroom дають змогу викладачеві оперативно отримувати інформацію про навчально-пізнавальну активність студента впродовж всього семестру, надавати йому вчасну допомогу, коригувати самостійну роботу, ефективно спостерігати за успішністю і зберігати в архіві динаміку навчальних досягнень кожного здобувача [3].

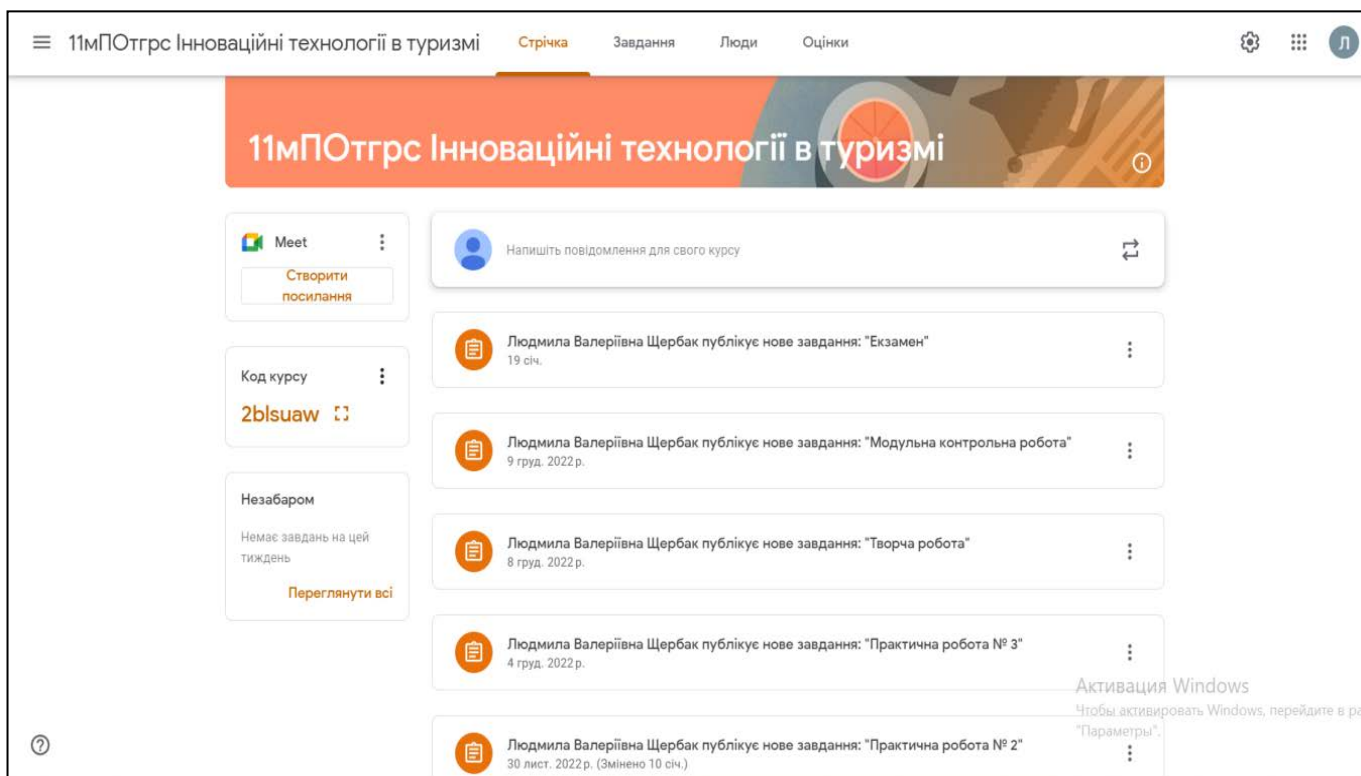

Рисунок 1. Зображення електронного курсу в системі Google Classroom [авторська розробка]

З переходом до дистанційного навчання виникла потреба шукати інноваційні IT-підходи до навчання студентів. Під час лекційних та семінарських робіт з дисципліни «Інноваційні технології в туризмі» пропонуємо використовувати аналоги аудиторних дошок в онлайн-форматі, наприклад whiteboard, у перекладі з англійської – «біла дошка», тобто це та дошка, яку викладачі використовують на лекціях чи семінарах для фіксування основної інформації. З переходом на дистанційну освіту потреба у візуалізації знань не зникла, а тому почали розвиватися онлайн-варіанти таких дошок.

Їх використовують для:

- Для зберігання матеріалів курсу чи окремих занять.
- Для організації власного робочого процесу та звітності.
- Для презентації напрацювань з певної дисципліни.
- Для проведення групових робіт чи мозкових штурмів
- Для креативних сесій та розвитку дизайн-мислення.
- Для фіксування основних тез під час уроку.

Серед найпоширеніших дошок можна виокремити наступні:

1) Jamboard – цифрова інтерактивна дошка, розроблена Google для роботи з Google Workspace, де можна в реальному часі працювати над ідеями разом з іншими. Одночасно зі студентами ви можете малювати на цій дошці, писати, клеїти наліпки, використовувати різні фігури, завантажувати картинки та відео, а також користуватися лазерною указкою.

2) Padlet – на платформі можна зберігати створені вами онлайн-ігри, робити інтерактивні дошки та наповнювати їх відповідно до теми лекції чи семінару, щоб потім ділитися зі студентами, разом працювати над дошкою та навіть поширювати в соцмережі.

3) Miro – чи не найбільш відома онлайн-дошка, яку можна використовувати не тільки для організації навчального онлайн-простору, а й для власних робочих та адміністративних потреб. Тут є багато шаблонів

для занять, групових брейнштормів та просто зустрічей. Дошка підтримує зображення, відео, текст, діаграми, нотатки. Після завершення роботи дошку можна вивантажити у зручному для вас форматі [4].

4) Explain Everything – ще одна віртуальна дошка, де ви можете створювати інтерактивні уроки, призначайте домашні завдання та задачі. Інструмент також дозволяє записувати відеоінструкції та проводити інтерактивні презентації. Її також можна інтегрувати з Google Classroom та Moodle.

5) Figma Jam – інструмент для проведення зустрічей, лекцій, семінарів та брейнштормів. Розробником є компанія, яка створила всесвітньо відомий візуальний редактор Figma, однак сама дошка буде корисною не тільки дизайнерам, а й усім іншим. Figma Jam ідеально підійде для розвитку дизайн-мислення студентів.

Такі дошки корисні не тільки під час навчання в університеті чи школі, а й у бізнесі. Окрім інноваційних технологій, які можна застосовувати під час викладу лекційного матеріалу, є ще й ті, які потрібні для перевірки знань студентів. Щоб зробити тестування для студентів менш тривожним, можна скористатися інструментом для гейміфікованої розробки тестів – Kahoot [6]. Це ігрова навчальна платформа для створення тестів та вікторин у гейміфікованому форматі. Інтерактивність квізів робить перевірку знань менш стресовою для студента, а викладачу дозволяє урізноманітнити подачу матеріалу. На платформі є доступний і безкоштовний варіант для використання з освітньою метою. Kahoot! дозволяє не просто зробити інтерактивне тестування, а й додавати відео, аудіо, зображення. Увесь процес супроводжується музикою (можна обрати стандартну або адаптувати до власного смаку), а в кінці усім учасникам буде доступна рейтингова таблиця. Дана платформа дозволяє розробити викладачу:

- Тестування для перевірки знань за певною темою у віртуальному класі.
- Вікторини для оцінювання, які студенти можуть пройти самостійно у зручний для них час.
- Практику аудіювання під час вивчення іноземних мов.
- Інтерактивний турнір з точних наук, коли студенти змагаються, хто швидше розв'яже коротку задачу чи приклад.

- Квізи, щоб дізнатися більше один про одного, де студенти мають вгадати інтереси своїх колег.

Висновки. Визначення, обґрунтування та застосування основних складників інформаційного забезпечення інноваційних технологій в туризмі у фаховій підготовці майбутніх педагогів професійного навчання сприятиме задоволенню їх інформаційних потреб, підвищенню якості їх роботи з інформацією, ефективності використання традиційних і сучасних інформаційних джерел, набуттю навичок визначення надійних інформаційних ресурсів і створення власних, підвищенню рівня інформаційної культури. Таким чином, творча робота викладача можлива як результат самостійного навчання з обов'язковим цілепокладанням та врахуванням можливостей, здобутків, інтересів самого викладача. Викладач навчального закладу має надзвичайні потенційні можливості впливати на формування особистості, світогляду, політичних переконань, настроїв і моралі підрастаючого покоління.

Отже, запровадження інноваційних технологій у сферу туризму є одним з головних факторів успіху для підприємств цієї сфери, який здійснюється, як правило, на вищому рівні керівництва туристичним підприємством, головною метою якого має бути визначення основних напрямів науково-технічної і виробничої діяльності підприємства. Інноваційні технології управління зумовлюють створення необхідних умов для сталого розвитку підприємств сфери туризму, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможності туристичних послуг на рівні міжнародних стандартів. Тому розроблення запровадження та управління інноваційним туристичним продуктом, використання інформаційних технологій в його формуванні та обслуговуванні туристів; застосування нових інформаційних технологій у розробці, просуванні та продажу турів, формування знань щодо новітніх механізмів та методів управління міжнародними та вітчизняними підприємствами сфери туризму є ключовими факторами успіху і конкурентоспроможності вітчизняних підприємств сфери туризму. Інноваційний менеджмент в сфері туризму спрямований на впровадження сучасних форм організаційно-управлінської діяльності, а також передбачає управління інноваціями, що стосуються туристичних продуктів і послуг, розвиток інноваційних форм туризму і рекреації, забезпечення залучення в інноваційні процеси, що протікають на регіональному, національному та / або міжнародному рівнях, інновації в управлінні, що розробляються в організації або засновані на новітніх універсальних ідеях.

Список використаних джерел

1. Брик Р. С. *Формування професійної компетентності майбутніх працівників сфери туризму в професійно-технічних навчальних закладах засобами інформаційних технологій: автореф. дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти»*. К., 2017. 20 с.
2. Гарбера О. Є. *Особливості інноваційних процесів в туристичній індустрії*. Економікс. 2018. № 15. URL: http://www.rusnauka.com/15_NPN_2009/Economics/46418.doc.htm (дата звернення: 01.05.2023).
3. Гораш К. В. *Складові інформаційного забезпечення науково-дослідницької діяльності студентів вищих навчальних закладів* URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v_2/4.pdf (дата звернення: 01.05.2023)
4. Мельниченко С. *Інформаційні технології в управлінні суб'єктами туристичної діяльності*. Вісник КНТЕУ. 2020. 123 с.
5. Чернікова В.І. *Особливості інновацій у туризмі*. Вісник ДІТБ. 2019. № 16. С. 89–94

References

1. Brik R. S. (2016). *Formation of professional competence of future workers in the field of tourism in vocational and technical educational institutions by means of information technologies: [autoref. thesis Ph.D. ped. Sciences, Kyiv National Aviation University]. ENPUIR.*
2. Garber O. E. (2009). *Peculiarities of innovative processes in the tourism industry Economics.* URL: http://www.rusnauka.com/15_NPN_2009/Economics/46418.doc.htm.
3. Horash K. V. (2018). *Components of information support of scientific and research activity of students of higher educational institutions.* URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v_2/4.pdf.
4. Melnychenko S. (2020). *Information technologies in the management of subjects of tourist activity. Bulletin of KNTEU, (28), 123-126.*
5. Chernikova V. I. (2012). *Features of innovations in tourism. Herald of DITB, 16, 89–94.*

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Щербак Людмила Валеріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інженерії та технологій виробництва, Український державний університет імені М. П. Драгоманова
вул. Пирогова 9, м. Київ, 08400 Україна
e-mail: lyda.17@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-3617-6369>

INFORMATION ABOUT AUTHOR

Scherbak Lyudmyla, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Engineering and Production Technologies Ukrainian State University named by M. P. Dragomanov
street Pirogova 9, Kyiv, 08400 Ukraine
e-mail: lyda.17@ukr.net